

PSYCHOLOGIE U NÁS A JINDE

K PĚTASEDMDESÁTINÁM
PROFESORA ROBERTA KONEČNÉHO

Když nás v roce 1952 jako studenty druhého ročníku brněnské psychologie zavedl profesor Chmelař na exkursi do černovické psychiatrické léčebny za klinickým psychologem docentem R. Konečným, všechno šedivě katedrové učivo pocházející z otlučených školních lavic, starých knih, archivních přístrojů, tabule a křídly, náhle dostalo konkrétní živoucí smysl. Uviděli jsme nadšeného psychologa, který využívá psychologické vědy a s pochopením, odpovědností a láskou pomáhá nešťastným lidem trpícím neurózami, psychickými traumaty a těžkými životními problémy. Ukázal nám své pacienty a způsob své práce s nimi. Rozebral s námi citlivě a taktně osudy několika z nich. Včlenil nás do kolektivní psychoterapie pacientů. Ukázal nám na pacientech a na nás samých techniky hypnotizace. Seznámil nás s efekty. Přeneslo se na nás jeho zanícení, odcházeli jsme s přesvědčením o významu psychologického vzdělání a o humaním smyslu psychologovy práce.

Domluvil jsem si pak s docentem Konečným individuální stáž a chodil ho pozorovat při práci. Byl jsem svědkem jeho psychoterapeutických pohovorů, dalších sezení kolektivní psychoterapie, sledoval jsem jeho individualizovanou hypnoterapii a viděl i dramatické abreakce psychotraumatických zážitků za podpůrného užití trichloretylenové subnarkózy. Konečný dokonale ovládal množství technik. Ale to, co především působilo,

byla jeho osobnost: jeho hluboce lidský, chápatelý, zodpovědný a morální přístup k člověku, jeho schopnost vytvořit vztah, v němž pacient cítil, že se může zcela otevřít a poddat, že je v dobrých, správných rukou.

Své zkušenosti byl Robert Konečný stále připraven předávat, své stážisty a spolupracovníky povzbuzovat a vést. Nacházeli u něho bezpečnou oporu při svých nejistotách a stále podněty pro svůj odborný i osobní růst. Při svých vlastních začátcích v povolání klinického psychologa, pro něž jsem si vybral hanáckou Kroměříž, jsem dlouho litoval, že jsem nemohl svá učednická léta prožít pod jeho moudrým vedením.

K druhému intenzivnímu setkání, na něž si živě vzpomínám, došlo asi v roce 1959, kdy docent Konečný pracoval na brněnské psychiatrické klinice, tehdy ještě ve staré ošklivé budově v nemocnici u svaté Anny, v malé komůrce nejvyššího poschodí. Ležel mi v hlavě složitý terapeutický a soudně posudkový případ ženy, u níž jsem při hypnoanalýze narazil na traumatické zážitky z doby okupace, které mohly souviset s její současnou neurotickou symptomatikou i s podivnou trestnou činností. Docent Konečný, tehdy již známý jako expert v soudně-psychologickém znaleckém posuzování, ochotně vyhověl mé žádosti o poradu a strávil se mnou několik hodin nad rozбором materiálu, který jsem přinesl. Projevil pochopení pro mé zanícení nad případech, který mi připadal jedinečný, a současně taktně vnesl do mých úvah kritickou věcnost, která mne uchránila před ukvapenými jednostrannými závěry.

Třetí setkání je z let 1969–70, kdy Robert Konečný, už jako univerzitní profesor, na krátkou dobu převzal vedení brněnské katedry psychologie, na niž jsem působil jako odborný asistent. Imponoval mi nejen tím, jak katedru demokraticky a efektivně řídil, ale zejména tím, jak poutavě sám přednášel. V přednáškách z psychologie osobnosti a speciální psychoterapie a ve cvičeních z případové analýzy dovedl ukázat lidskou bytost jako něco nesmírně zajímavého, mnohostranného, jedinečného a hodnotného. Indukoval v posluchačích svou víru v člověka i pochopení pro něj, včetně jeho slabostí a problémů.

Čtvrté a zatím poslední setkání je již z důchodových let profesora Konečného. Obrátil jsem se na něj jménem psychologů a lékařů, kteří absolvovali kroměřížské kursy hypnózy a chtěli se zdokonalit v technikách hypnoterapie u dětí. Věděli jsme, že profesor Konečný má i v této oblasti velké znalosti a praktické zkušenosti. Nezklamal nás. Předvedl nám na dětech různého věku, které jsme mu vybrali z dětského oddělení, své osvědčené postupy. Vzpomínám zejména na pětiletou vzdorovitou holčičku, které napřed „uspával“ její panenku, až se pak i holčička v jeho náručí zcela uvolnila a z přednáškové místnosti nakonec odcházela jako milé usměvavé dítě. Obohatil nejen repertoár technik frekventantů kursu, ale předvedl jim citlivost a laskavost, která je závažným účinným faktorem každé psychoterapie.

Profesor Konečný zasáhl svou vědeckou, literární, organizační a pedagogickou činností do mnoha jiných oblastí, než je klinická psychologie. Jeho životní dílo v komplexním pohledu bylo již důkladně zhodnoceno při dřívějších jubileích (Chmelař, 1971, 1976; Bouchal, 1976; Plocek, 1976). Chtěl jsem na oslavu jeho 75. narozenin, jichž se dožil v plné duševní svěžesti 23. dubna 1981, přispět jen několika osobními vzpomínkami. Profesor Konečný přímo i nepřímo, svým vedením i osobním příkladem, vychoval generaci moravských klinických psychologů a zasloužil se o rozvoj psychologie ve zdravotnictví v celé Československé republice. Chtěl bych mu za sebe i za mnoho dalších československých klinických psychologů vyjádřit vděčnost. S. Kratochvíl

LITERATURA

Bouchal, M.: Sedmdesátiny profesora Roberta Konečného. *Cs. psychiat.* 1976, 72, 77–79.
Chmelař, V.: Pětašedesátiny univerzitního profesora PhDr. Roberta Konečného. *Cs. psychol.* 1971, 15, 268–274.

Chmelař, V.: Robert Konečný sedmdesátiníkem. *Cs. psychol.* 1976, 20, 137–14.
Plocek, K.: K sedmdesátinám univ. profesora PhDr. Roberta Konečného, *CSc. Psychológia a patopsychológia dieťaťa* 1976, 11, 187–192.

ZA PROFESOREM dr. FRANTIŠKEM HYHLÍKEM

Neoblomný zákon života a smrti nám přinesl bolestnou ztrátu v úmrtí vynikajícího českého pedagoga a psychologa, univerzitního profesora RNDr. Františka Hyhlíka. Pero ztěžklo, mám-li psát vzpomínku na vzácného člověka, kterého jsem znal čtyřicet let, to je téměř od jeho příchodu v roce 1939 do Prahy a zároveň do tehdejšího Ústavu lidské práce.

Profesor Hyhlík se narodil 20. října 1905 v Loukonosech u Chlumce nad Cidlinou. Jeho otec byl tesařem a matka zemědělskou dělnicí. Vztah syna Františka k oběma rodičům i ke dvěma sourozencům byl vřelý a citlivý. František pomáhal od raného mládí zlepšovat sociální situaci rodiny. Dával kondice dětem ze zámožnějších rodin. Za několik málo korun a hrnek bílé kávy. František získal už jako kvartán jedinečnou zkušenost pedagogickou a psychologickou. Otázky, jak vzbudit a udržet zájem svěřeného mu dítěte, jaký postup volit při výkladu nové látky podle individuálního založení dítěte, jak opakovat látku již známou a četné další podobné otázky jej hluboce zajímaly. Tento zájem jej pak po celý jeho plodný život už neopustil. Po maturitě na reálce v Hradci Králové přišel František Hyhlík do Prahy na Vysoké učení technické. Odtud přešel, aby lépe uspokojil svůj zájem, na přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy, kde studoval matematiku, deskriptivní geometrii a filozofii přírodních věd. V roce 1931 dosáhl středoškolské profesury a doktorátu přírodních věd. Po krátkém působení na reálce v Turnově odešel učit na gymnázium do Nových Zámek, pak do Banské Bystrice. Již na těchto svých prvých působištích byl oblíben jako profesor i jako člověk ušlechtilých vlastností. Ještě dnes na něho tehdejší žáci s úctou a vřelými sympatiemi vzpomínají. V roce 1939 přišel dr. Hyhlík do Prahy, aby se zde cele věnoval problematice volby povolání mládeže, výchovy učňů a mladistvých dělníků a řadě dalších úkolů, ve kterých již uplatňoval své solidní znalosti psychologické a pedagogické, podložené širokým obzorem všeobecného vzdělání a pokrokovými postoji občanskými.

Činnost profesora Hyhlíka v Ústavu lidské práce byla velmi významná a záslužná. Vedl tam velký odbor pro psychologický výběr a výchovu učňů a pro profesionální poradenství, jemuž, těsně po skončení druhé světové války, dal promyšlenou a ucele-